

України. – 2009. – № 11. – С. 6-10.

5. Рум'янцев В.О., Страхов М.М. Право в період Української революції (1917-1921 рр.) // Правова система України: історія, стан та перспективи: У 5 т. / За заг. ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Х., 2008. – Т. 1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України.

6. Про підтримку ініціативи щодо створення Конституційної Асамблеї: Указ Президента України від 21 лютого 2011 р. № 224/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 14. – Ст. 562.

7. Бандурка О.М., Древаль Ю.Д. Держава Україна на сучасному етапі // Історія державності України: Експеримент. підруч. / За заг. ред. О.М. Бандурки, О.Н. Ярмиша. — Х., 2004.

8. Орзіх М. Започаткування сучасного етапу конституційної реформи в Україні // Юридический вестник. – 2003. – № 2. – С. 68-78.

9. Тацій В., Тодика Ю. Проблеми реалізації Конституції України // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 2. – С. 20-29.

10. Тодика Ю.М. Конституція України: проблеми теорії і практики. – Х., 2000.

11. Наливайко Л. Історія становлення державного ладу України // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 31-35.

12. Ескина Л.Б. Конституционная реформа в России: кризис или очередной этап? // Правоведение. – 2001. – № 2. – С. 4-24.

13. Колпаков А. Проблеми змін в політичній системі України: політико-правовий вимір // Право України. – 2003. – № 4. – С. 5-7.

14. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. / За ред. В.Ф. Погорілка. – К., 2006. – Т. 1.

15. Євграфов П.Б. Конституція України: коментар змін (2004-2007). Теоретичні та практичні аспекти: Наук.-практ. посіб. – К., 2007.

16. Селіванов А. Конституційна визначеність і подолання нестабільності проведеної реформи повноважень суб'єктів центральної влади // Право України. – 2007. – № 5. – С. 3-8.

17. Тацій В.Я. Конституційна реформа в Україні: сучасний стан та перспективи подальшої реалізації // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 6. – С. 14-23.

18. Бабенко К. Проблема забезпечення цілісності державної влади в контексті розвитку системи конституційно-правового регулювання в Україні // Юридична Україна. – 2009. – № 7. – С. 22-27.

Надійшла до редакції 19.07.2011

О.І. Наливайко

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.5

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ІМПІЧМЕНТУ

Досліджено феномен імпічменту, визначено його сутність, виокремлено та обґрунтовано наукові підходи до розуміння змісту терміна «імпічмент». Проаналізовано міжнародний досвід механізму реалізації процедури імпічменту в зарубіжних країнах і в Україні.

Ключові слова: державна зрада, злочин, імпічмент, Конституційний Суд, механізм реалізації імпічменту, порядок, поса-

дова особа, президент, процедура імпічменту.

Исследован феномен импичмента, определена его сущность, выделены и обоснованы научные подходы к пониманию содержания термина «импичмент». Проанализирован международный опыт механизма реализации процедуры импичмента в зарубежных странах и в Украине.

Ключевые слова: государственная измена, преступление, импичмент, Конституционный Суд, механизм реализации импичмента, порядок, должностное лицо, президент, процедура импичмента.

Phenomenon of impeachment is investigated, its essence is determined, scientific approaches to the comprehension of the content of the notion “impeachment” are defined and substantiated in the article. International experience of the mechanism of impeachment procedures realization in the foreign countries and Ukraine is analyzed.

Keywords: state treachery, crime, impeachment, Constitutional Court, mechanism of impeachment procedures realization, order, official, president, impeachment procedure.

Постановка проблеми. Вищі посадові особи є гарантами прав і свобод людини, захисниками найважливіших життєвих цінностей людини і громадянина, держави в цілому, тому останнім часом проблема відповідальності органів державної влади та вищих посадових осіб набуває особливої актуальності. Потребує ґрунтовного аналізу дослідження феномена імпічменту як заходу позбавлення повноважень вищих посадових осіб за скоєння ними державної зради чи інших злочинів. Зарубіжна і вітчизняна практика свідчать, що імпічмент через складну процедуру його проведення і підстави ініціювання, як правило, застосовується дуже рідко і не досягає свого результату.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. З метою повного і системного аналізу реалізації процедури імпічменту проаналізовано сучасні підходи до висвітлення цього питання в роботах як українських, так зарубіжних вчених, таких як І. Афанасьєва, С. Балан, О. Бойко, Т. Дьяченко, І. Ільїнський, М. Кармазіна, А. Коваленко, І. Кресіна, М. Ломаск, О. Мельник, М. Оніщук, Р. Павленко, Н. Самуйлик, Н. Сахаров, Д. Сміт, С. Троїцький, Дж. Уїлсон, П. Хоффер, В. Чиркін, В. Шаповал.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж розглядати існуючі погляди та точки зору науковців щодо визначення поняття імпічменту, необхідно звернутися до етимології цього терміна. «Імпічмент» (від англ. impeachment – осуд, обвинувачення, від старофранц. empeachment – перешкода, тортури) – за конституціями ряду держав процедура притягнення парламентом до відповідальності вищих посадових осіб у випадках вчинення ними певних злочинів [1]. Слово

«impeach» походить від середньоанглійського «impeachen», який означає «заважати» чи «звинувачувати», та латинського «impedicare» – «зв'язувати» або «заковувати» [2].

Сучасне смислове навантаження поняття «імпічмент» досить різноманітне. Існує багато визначень імпічменту, в яких неоднакового висвітлюється його сутність та зміст. Полісемантичне тлумачення терміна «імпічмент» пов'язане перш за все з тим, що ця процедура в кожній державі істотно відрізняється за підставами і суб'єктами цієї процедури.

Загально визнаним є розуміння імпічменту як процедури притягнення до відповідальності і усунення з посади посадових осіб [3]. Вищі посадові особи відстороняються від посади, якщо визнаються винними в зраді, хабарництві або інших тяжких злочинах і провині.

Імпічмент також визначається у деяких країнах як конституційно встановлений порядок притягнення парламентом до відповідальності вищих посадових осіб держави (президента, міністрів, суддів вищих судів та ін.) за порушення ними законів [4]. Під імпічментом також розуміють особливий порядок (процедуру) обвинувачення посадових осіб держави (президентів, міністрів, суддів та ін.), передбачений конституціями ряду країн, зокрема США, та в тій чи іншій формі – Англії, Франції, деяких держав Латинської Америки та ін. [5].

В інших дослідженнях визначення поняття «імпічмент» конкретизується і трактується як особлива встановлена законом процедура притягнення до відповідальності за грубі порушення закону посадових осіб до завершення терміну одержаних ними відповідно до конституції та законодавства повноважень [6].

У вітчизняній науці «імпічмент» тлумачать як спеціальну процедуру притягнення до юридичної відповідальності вищої посадової особи держави у випадку вчинення такою особою державної зради чи інших злочинів [7]. Існує й розуміння імпічменту як «засобу самозахисту народу». По-перше, тому що імпічмент ініціює і в деяких країнах навіть проводить орган, якому делегований суверенітет народу. По-друге, імпічмент застосовується до конкретної особи тільки тоді, коли її дії не відповідають загальним нормам, які визнані мірою гідної поведінки в суспільстві [8]. В наведеному визначенні імпічмент відіграє значну роль у формуванні саме правової держави, демократії, оскільки зазначається, що він виступає засобом захисту народу, його інтересів, життєвих цінностей.

На сьогодні різні джерела трактують визначення поняття «імпічменту» в різноманітних формах, хоча Конституція та конституційне законодавство України не надають чіткого визначення терміна «імпічмент». Єдиними підставами для запуску процедури є «вчинення державної зради або іншого злочину», які підпадають під дію кримінального закону. Процедура імпічменту закінчується відстороненням

позбавленого недоторканності Президента України від влади [9].

Існує багато розбіжностей механізму застосування імпічменту в різних країнах. Так, конституції низки країн Європи відносять процес імпічменту до компетенції суду. В одних країнах в цьому бере участь Конституційний Суд (Німеччина, Литва, Словаччина, Хорватія), в інших – Верховний Суд (Кіпр), а в деяких – обидва (Росія, Україна).

Питання про повноваження суду – одне з найважливіших спірних питань сучасного інституту імпічменту. Згідно з Конституцією Словенії тільки Конституційний Суд приймає рішення про відповідальність президента або відкидає пред'явлені йому звинувачення. У деяких державах конституційну санкцію застосовує парламент, але висновки суду незаперечні.

Процес імпічменту вимагає регламентації і за процесуальними мотивами. Формально звинувачення пред'являє парламент. Але звинувачення депутати можуть пред'явити лише за наявності вагомих доказів. Якби парламент вивчав матеріали справи, це відняло б неймовірно багато часу і зруйнувало б його нормальну роботу. Саме тому в парламенті створюються тимчасові комітети або комісії, повноваження яких обмежуються підготовкою відповідних матеріалів. Результатом діяльності цієї комісії є висновок про наявність фактичних обставин, покладених в основу звинувачення. У США таку функцію має юридичний комітет Палати представників, в Литві – Спеціальна комісія з розслідування, в Росії – спеціальна комісія [10].

Цікаво розглянути механізм реалізації інституту імпічменту в Німеччині. У Німеччині повноваження Федерального президента регламентовані у п'ятому розділі Конституції. Важливим для розуміння описуваної процедури є те, що вибори Федерального президента проводяться Федеральними зборами, причому без попередніх дебатів, а також те, що роль Президента в цій країні сконцентрована на представницьких функціях. Його повноваження у разі особистих перешкод для виконання його посади або дострокового звільнення переходять до Голови Бундесрату. Про порядок його усунення від влади йдеться у Конституції країни. Бундестаг або Бундесрат може порушити перед Федеральним конституційним судом звинувачення проти Федерального президента в умисному порушенні ним Основного закону чи іншого федерального закону. Пропозиція про порушення звинувачення має бути подана не менш як чвертю голосів членів Бундестагу або чвертю голосів членів Бундесрату. Для вирішення питання про порушення звинувачення необхідна більшість у дві третини голосів членів Бундестагу або у дві третини голосів членів Бундесрату. Звинувачення підтримується уповноваженим органом, який висунув звинувачення. Якщо Федеральний конституційний суд встановить, що Федеральний президент винен у навмисному порушенні

Основного або іншого федерального закону, він може оголосити про усунення Федерального президента з посади. Після порушення звинувачення Федеральний конституційний суд має право тимчасовим розпорядженням постановити, що Федеральний президент не може виконувати своїх посадових функцій. З огляду на реальне значення фігури Федерального президента в житті країни, на практиці відсторонення чинного президента жодного разу не реалізовувалося [11]. Таким чином, процедура імпичменту у Німеччині реалізується у двопалатному парламенті, обвинувачення може бути сформульоване будь-якою з палат парламенту. Рішення про тимчасове припинення повноважень президента приймає Федеральний конституційний суд.

В Італії і Австрії рішення приймається на спільному засіданні обох палат. Конституція Російської Федерації передбачає ініціативу тільки нижньої палати парламенту – Державної Думи, де рішення приймається двома третинами голосів. У США розгляд справ про імпичмент можна поділити на три стадії: збудження переслідування палатою представників; розгляд матеріалів відповідним комітетом палати; судові слухання в сенаті, що закінчуються винесенням вироку. Після висунення обвинувачення конституції деяких держав, наприклад, Словенії та Угорщини, передбачають можливість припинення повноважень президента до закінчення розгляду справи.

Що стосується створення спеціальної слідчої комісії, то в деяких країнах створення такої комісії не передбачено, зокрема у Румунії та Болгарії прийняття рішення передуює розгляд справи та висновки Конституційного Суду.

В Болгарії, Хорватії і Словенії рішення Конституційного Суду про наявність правопорушення, в якому звинувачено президента, відповідно до конституції автоматично веде до припинення його повноважень.

В узагальненому вигляді будь-яка процедура імпичменту президента включає обов'язково стадії ініціювання, розслідування, розгляду його висновків та прийняття рішення по справі. Порушення питання про імпичмент здійснюється у стінах представницького органу за ініціативою групи парламентарів. Їх кількість визначається національним законодавством. У республіці Болгарія, зокрема, обвинувачення висувається за пропозицією не менш ніж чверті народних представників і вважається підтриманим, якщо за нього проголосувало більше третини депутатів, в Литві – за рішенням кваліфікованої більшості [12].

Що ж стосується механізму реалізації імпичменту в Україні, то він передбачає шість стадій: ініціювання питання Верховною Радою, створення тимчасової слідчої комісії, розгляд Верховною Радою її пропозицій, перевірка Конституційним Судом, підготовка рішення Верховним Судом і передача його до Верховної Ради, розгляд Верховною Радою питання про імпичмент і прийняття рішення [2].

Стаття 111 Конституції України визначає юридичні підстави і зміст основних стадій процедури дострокового припинення повноважень Президента України в порядку імпичменту. На відміну від відставки, яка має добровільний характер, усунення Президента України з поста передбачає примусове позбавлення глави держави його повноважень і недоторканності.

Усунення Президента з посади є заходом конституційно-правової відповідальності глави держави. Метою імпичменту є звільнення Президента з посади і позбавлення його президентського імунітету для подальшого притягнення до кримінальної відповідальності на загальних підставах.

Закріплена Конституцією України процедура імпичменту є досить складною і багатоетапною. Її складність визначається особливою роллю Президента в державному механізмі України, необхідністю створення системи гарантій від необґрунтованого застосування цього заходу юридичної відповідальності до глави держави [13].

На відміну від багатьох зарубіжних конституцій, Основний Закон України не передбачає загального терміну з моменту висунення звинувачення, протягом якого має бути прийняте рішення про усунення Президента України з посади. Ця прогалина Конституції має бути заповнена в спеціальному законі про імпичмент Президента України або в Законі України «Про Президента України».

За Конституцією України порядок імпичменту має квазісудовий характер, тобто містить деякі елементи досудових процедур – створення спеціальної тимчасової слідчої комісії, призначення спеціального прокурора, спеціальних слідчих, пред'явлення обвинувачення, надання висновку Верховним Судом України. Однак сам судовий процес відсутній: немає судових засідань, змагальності і диспозитивності сторін, свободи у наданні доказів, їх дослідженні та доведенні їхньої переконливості перед судом, а головне – не вистачає обвинувального вироку суду, згідно з яким особу можна вважати винною у скоєнні злочину [14].

Такі конституційні протиріччя є невирішеними як у теоретичному, так і практичному плані, оскільки ст. 124 Конституції України наголошує, що «Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються» [15]. Частина друга цієї ж статті зазначає, що юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі. Звідси виникає колізія, оскільки ст. 111 Конституції передбачає, що саме Верховна Рада України приймає рішення про звинувачення, створює спеціальну тимчасову слідчу комісію для проведення розслідування, висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії розглядаються на засіданні Верховної Ради України.

Все це суперечить нормам ст. 124 Конституції України.

Ще більше запитань виникає за відсутності чітко регламентованої на законодавчому рівні процедури імпичменту. Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України посадові особи органів державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України. Проте ст. 111 Конституції України ні межі, ні спосіб дії суб'єктів процедури імпичменту не визначає. Зокрема, це стосується спеціального прокурора, спеціальних слідчих та тимчасової слідчої комісії. Не визначені права та обов'язки захисників, свідків, експертів. Не врегульовані також дії Верховного Суду України як суб'єкта конституційно-правової процедури, зокрема не визначено, хто, у якому складі і яким чином готує та затверджує висновок Верховного Суду України про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину [14].

Таким чином, зазначена процедура усунення Президента України з посади має певні недоліки, зокрема, не знайшла відображення в законодавстві ціла низка процедурних питань, таких як строки здійснення імпичменту, порядок створення і функціонування тимчасової спеціальної комісії, порядок збору доказів, наслідки здійснення імпичменту.

Такий досить складний порядок притягнення Президента до відповідальності, відсутність процесуальної регламентації імпичменту робить його здійснення майже неможливим.

Нещодавно науковці зацікавилися розглядом цієї теми, а саме питанням реалізації механізму процедури імпичменту. Цікаво, що українські дослідники зазначають: інститут імпичменту має насамперед запобіжне значення, бо притягнення президента до відповідальності в порядку імпичменту трапляється у політичній практиці держав досить рідко [2]. Наприклад, на сьогодні можна виділити один такий досвід у світі. Отже, найвідомішим прикладом вдалого імпичменту є позбавлення влади президента Литви Р. Паксаса [16].

Відповідальність Президента України слід віднести до малорозроблених у теорії та складно сформульованих у нормативній моделі складових інституту президента. Фактично конституційні норми вказують на один вид відповідальності – конституційно-правову у формі усунення з поста в порядку імпичменту. Однак це відповідальність за вчинення злочину. При цьому не визначено, чи є таким злочином порушення присяги, і якщо є, то хто, як, та у який спосіб це буде визначати [17]. Усі ці питання потребують більш ґрунтовного вивчення та вирішення, перш за все на законодавчому рівні.

Вирішення проблем (допоки гіпотетичних), пов'язаних зі здійсненням процедури імпичменту у вітчизняних державно-правових умовах, вбачається насамперед у зміні формулювання ст. 111 Конституції

України, яка визначає коло підстав порушення імпічменту щодо глави держави [14].

Так, Р. Мартинюк вважає, що вітчизняна модель процедури імпічменту, регламентована ст. 111 Конституції України, має набути настільки простої конструкції, наскільки це необхідно для того, щоб вона стала реальною [6].

Багато питань виникає за відсутності чітко регламентованої на законодавчому рівні процедури імпічменту. Для вирішення цієї проблеми необхідно визначити науково-практичні пропозиції, що спрямовані на створення необхідної нормативно-правової бази, наприклад, окремого закону України «Про Президента України», який би забезпечував реалізацію механізму процедури імпічменту Президента України, визначав та встановлював його відповідальність перед народом України за свої дії та бездіяльність [9]. Для того щоб механізм відповідальності Президента України мав дієвий характер, він повинен бути закріплений лише у чітко визначених нормативно-правових актах, у відповідності з розмежуванням повноважень різних рівнів публічної влади, встановленої Конституцією України [14]. Усі питання, які стосуються діяльності, зокрема, відповідальності посадових осіб вищих органів державної влади, мають дістати відображення і рішення у відповідних нормативно-правових актах, хоча б для того, щоб уберегти себе і наступні покоління від можливих політичних криз [18].

Окрім прийняття закону, який регламентував би процедуру імпічменту Президента України, та правового акта, який би встановлював загальний порядок створення тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України тощо, необхідне також законодавче закріплення правових наслідків у разі припинення імпічменту внаслідок відставки Президента. Добровільна відставка Президента не повинна припиняти розслідування у кримінальній справі або настання інших юридичних наслідків за вчинене правопорушення. Обов'язково треба передбачити у законі, який регулюватиме процедуру здійснення імпічменту, що його наслідком є не тільки відставка посадової особи, а й заборона займати в майбутньому будь-яку посаду в органах державної влади. Така санкція є логічним наслідком імпічменту [2].

Тематична актуалізація цієї проблематики пов'язана із необхідністю нормативної визначеності процедури реалізації президентських повноважень [19]. Нагальною проблемою залишається відсутність конституційного закону «Про Президента України» [20]. Тому однією з найбільш актуальних і гострих проблем сучасної науки є проблема теоретичного обґрунтування місця і ролі Президента України як глави держави в системі органів держави, максимально чіткого визначення його компетенції [21].

Висновок. Отже, Президент України посідає важливе місце в си-

стемі органів держави, що зумовлено не тільки специфічним статусом глави держави, а й наділенням його широкими повноваженнями. Він знаходиться не над гілками влади, а між ними, забезпечуючи єдність державної влади та ефективне функціонування її гілок [22]. Тому доцільним є приділити увагу саме імпічменту Президента як гаранта законності та правопорядку в країні.

Процедура імпічменту відіграє важливу роль у становленні правової держави, перш за все демократії, тому потребує більшого акцентування уваги при розгляді і вивченні цього феномена та його врегулюванні на законодавчому рівні. Беручи до уваги те, що імпічмент у високорозвинених країнах на практиці є достатньо рідкою, але дієвою та не настільки ускладненою, як в Україні, процедурою, зазначимо, що в нашій державі вона має набути такої конструкції, яка б стала більш реальною для реалізації.

Бібліографічні посилання

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. – К., 1998. – Т. 2.
2. Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В. Інститут імпічменту: порівняльний політико-правовий аналіз: Монограф. – К., 2004.
3. Конституционное право: Энциклопедический словарь / Отв. ред. и рук. авт. кол. С.А. Авакьян. – М., 2001.
4. Шляхтун П.П. Конституційне право: Словник термінів. – К., 2005.
5. Популярна юридична енциклопедія / Кол. авт.: В.К. Гіжевський, В.В. Головченко, В.С. Ковальський (кер.) та ін. – К., 2002.
6. Мартинюк Р. Інститут імпічменту в Україні: вади вітчизняної моделі // Право України. – 2008. – № 2. – С. 105-108.
7. Телітко В.Е. Конституційне та конституційно-процесуальне право України: Навч. посіб. – К., 2009.
8. Статкявичус М. Импи́чмент и его последствия // Закон и право. – 2004. – № 10. – С. 8-12.
9. Павловська Н. Механізм процедури імпічменту (теоретичний та практичний досвід) // Право України. – 2010. – № 3. – С. 115-119.
10. Статкявичус М. Перспективи розвитку інститута імпи́чмента в современном демократическом государстве // Правоведение. – 2004. – № 5. – С. 42-50.
11. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посіб. / М.С. Горшеньова, К.О. Закоморна, В.О. Ріяка та ін.; За заг. ред. В.О. Ріяки. – 2-е вид., доп. і перероб. – К., 2006.
12. Мельник О. Імпічмент президента. Можливість і доцільність // Віче. – 2000. – № 2. – С. 150-155.
13. Конституція України. Науково-практичний коментар / Редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х., 2011.
14. Наливайко О.І., Шишко Я.Р. Перспективи вдосконалення інституту імпічменту в Україні // Розвиток України в ХХІ столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми: Зб. тез доповідей Восьмої Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. – Тернопіль, 2010. – С. 213-215.
15. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами і доп.) // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
16. Сухонос В. Конституційно-правовий та історичний аспекти припинення повноважень глави держави: теоретико-методологічний аналіз // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 6. – С. 122-125.

17. Мельниченко В., Плахотнюк Н. Інститут президента в Україні: стан та перспективи розвитку // *Право України*. – 2009. – № 12. – С. 18-29.
18. Волкотруб С.Г. Імунітет і проблеми його захисту в кримінальному судочинстві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2003.
19. Перечина С.Г. Президентство в политической системе общества: сравнительный анализ: Автореф. дис. ... канд. полит. наук. – Минск, 2001.
20. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Окремі аспекти регулювання статусу вищих органів державної влади за Конституцією України // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2009. – № 6. – С. 24-29.
21. Серьогіна С.Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні: Монограф. – Х., 2001.
22. Наливайко Л.Р. Державний лад України: теоретико-правова модель: Монограф. – Х., 2009.

Надійшла до редакції 15.09.2011

І.Є. Словська

кандидат юридичних наук
(*Національний університет
«Одеська юридична академія»*)

УДК 342.53

ПАРЛАМЕНТСЬКІ СЛУХАННЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПАРЛАМЕНТУ

Проаналізовано процедуру проведення парламентських слухань в Україні та можливість реєстрації окремих нормативних положень законодавства Російської Федерації щодо суб'єктів ініціювання та участі. Автор наводить приклади резолюцій парламентських слухань.

Ключові слова: парламентські слухання, резолюція, контрольні повноваження парламенту.

Анализируются процедура проведения парламентских слушаний в Украине и возможность регистрации отдельных нормативных положений законодательства Российской Федерации относительно субъектов инициирования и участия. Автор приводит примеры резолюций парламентских слушаний.

Ключевые слова: парламентские слушания, резолюция, контрольные полномочия парламента.

Procedure of parliament hearings conducting in Ukraine and possibility of reception of separate regulations of Russian Federation legislation regarding subjects of initiation and participation are analyzed. Author presents resolutions examples of parliament hearings.

Keywords: parliament hearings, resolution, parliament supervisory powers.